

PRÆFATIO.

Transactionis materiam in foro frequentem
existere, notoreitas sat locuples testis est,
cujus genuinam propterea scientiam, ne cha-
ribdim evitaturi in scyllam incidamus, non
necessariam minùs ac utilem, nemo, nisi qui trituram
forensem cum ignorantissimis ignorat, ibit inficias, ego,
ne Penelopes telam retexere videar, útque materiam
præsentem faciliorem reddam, specimen inaugurale
exhibiturus, illam more systhematico mihi nunc per
septennium familiari explanatam impræsentiarum sub-
ministro. Sit itaque

SECTIO Ima.

Transactio à trans - & actione suum sortita nomen Jcto Ulpiano in L. 1.
D. h. t. est duorum, vel plurium super re dubiâ, & lite incertâ con-
venta Decisio, aliquo dato, vel remisso, vel retento.

Et rectè, Jure enim alterutrius irrefragabiliter patefcente non est, quod
transigatur, quo in passu transactionem à pacto gratuito discriminari rectè
dixeris, hoc posteriore per se rem dubiam non requirente L. 1. D. h. t. Et si
idipsum super hac interponi nihil prohibeat; Eckold ad D. h. t. §. 2. Transactio
& rectè vocatur Decisio, sic fraternizans cum Sententiâ, cui & non incon-
gruè æquiparatur in L. 2. D. de Jurej. utraque enim liti terminum figit; disci-
men tamen in hoc confidet, quòd illa dicatur conventa Decisio, certo argu-
mento, quòd transactio ex partium conventionem propullulet, & ab illarum
voluntate dependeat, L. 2. D. h. t. cùm ad amicabilem compositionem Judi-
cis jussu invitum trahi vetet Nov. 124. cap. 4. nisi aliud fors publica suaderet

tranquillitas. *Gail de Pace pub. lib. 2. cap. 18. n. 9.* è converso Sententia ex Partium conventionem neutiquam dependeat, cum illam & in invitos ferri notoritas probet.

Essentiale præterea est Transactioni, ut fiat aliquo dato, vel remisso, vel retento, de his enim, si nihil conventum fuerit, *Lex 38. C. h. t.* Transactionem subesse negat, ast quæstio est consideratione non indigna, quale negotium sit ipsa Transactio. Hæc absque remissione, datione, vel facto in nudi quiescit pacti terminis, dum scilicet aliquid promittitur pro ipsa Decisione, & finitione causæ, accedente autem ex parte alterutrius adimplemento ad contractus referenda est innominatus *L. 6. & 33. C. h. t.* Sin autem per stipulationem ineatur, contractum illam nominatum rectè dixeris.

Neque quemquam terreat, quod Transactio exinde contractus semper videatur innominatus, quod illam aliquo dato fieri oporteat *L. 38. C. h. t.* indeque & actio præscriptis verbis ex ea detur *L. 6. & 33. C. h. t.* Etenim Transactio utrimque fieri potest, ut nuda duntaxat promissio intercedat, non verò res, vel factum, ut, si unus promittat se daturum, ut alter discedat, hoc consentiente nudum pactum est, ast nec ille dat, nec hic discedit, sed consentit solummodò se dato ære discessurum, verum, ut contractus sit innominatus, requiritur, ut vel alter actu det, & est do, ut facias, vel alter actu discedat, & renunciât liti, & est, facio, ut des: ast quid hodie interest, num nudo pacto fiat Transactio, an per stipulationem, an verò per contractum innominatum? Multum profectò, non quidem quoad effectum actionis. *Stryckius in u. m. h. §. 13.* Notum quippè est, quod nudum pactum hodie actionem generet. *Cap. 1. & fin. de Pact. in 6. Mevius Part. 5. Decis. 407.*, sed quoad effectum tollendæ obligationis, priori enim casu, dum scilicet nudo pacto initur Transactio, nunquam ipso Jure tollitur obligatio, secus est in posteriore. *Samuel Coccejus in Jure Controv. h. t. Q. 2.*

Si quæsièris, quid intersit, num obligatio tollatur ipso Jure, an verò ope exceptionis duntaxat, responsum habe, si obligatio semel ipso Jure extincta fuerit, nihil ampliùs exinde valere potest, si verò ope exceptionis elidatur, tunc actio durat, sed inter paciscentes effectum non habet, etenim obligatio sic enervatur, & ei quasi vulnus infligitur, indeque ipso Jure finire nequit, nisi modis ad id Jure Civili constitutis, uti stipulatione, novatione, solutione

tione &c. Ast ope exceptionis elidi potest, quantumvis modus non sit Civilis, sed Prætorius, uti per nudum pactum: hinc 2dò obligatione ipso Jure extinctâ, necessariò liberantur Fidejussores, & Pignora L. 43. D. de Solut. Item Correi L. 2. D. de duobus Corr. const. non verò, si duntaxat ope exceptionis, sivè nudo pacto enervetur obligatio. L. 23. & 25. D. de Pact. Indèque si quis creaverit debitum, & in hujus securitatem Pignora dederit, si postea pactum nudum celebretur liberatorium, liberantur interim & Pignora, si tamen postmodum ab illo iterùm recedatur, prior obligatio unâ cum omnibus suis qualitatibus reviviscit, per consequens & reviviscunt Pignora, cùm obligatio ipso Jure sublata non fuerit; 3tiò Obligatione ipso Jure extinctâ non potest quis ampliùs agere ad cessionem actionum, benè tamen, si illa ope exceptionis extincta fuerit: sic si quis pro debito, quod creaverat, fidejussorem dederit, hic autem pro suo Principale solverit, antequàm sibi à Creditore contra Debitorem actiones cedi petièrit, factâ solutione ad hoc agere non potest. L. 76. D. de Solut. Arg. L. 11. C. de Fidejuss. Gothofr. in Not. ad L. 17. D. de Fidej. Lit. A. Demùm obligatione ipso Jure sublata Judex reum condemnare non potest, quantumvis exceptio supersedeat, si autem ope exceptionis duntaxat tollatur obligatio, Judex rectè condemnat, nisi exceptio scutum fuerit.

S E C T I O 2da.

TRansactio primâ suâ divisione in generalem abit, & specialem. Prior est, quæ se extendit ad omnes, & quascunque lites, hanc tamen ad ea, de quibus Partes verosimiliter non cogitârunt, L. 35. D. de Pact. aut ad res dolo occultatas, suppressâsque extendi nefas esse statuo cum Widm. in Tract. de Transact. p. 2. cap. 1. Abs. 71. Sic quidem ferendus non est, qui generaliter in his, quæ Testamento ei relicta sunt, transfegerat, postea causatur, se de eo solo cogitâsse, quod primâ parte Testamenti, ac non etiam, quod posteriore legatum sit: si tamen postea Codicilli proferantur, non improbè mihi dicturus videretur, de eo duntaxat se cogitâsse, quod illarum tabularum, quas tunc noverat, scripturâ contineretur. L. 12. D. h. t. Altera est, quæ unam duntaxat, & determinatam concernit litem, cujus indoles pariter in eo confidet, quòd ultrâ rem, de quâ transactum est, non transferatur. L. 9. §. 3. v. Nam ea. D. h. t.